

Podlediad: Cost Methiant mewn Llywodraethu

Cyfwelydd/Cyfwelwyr: Alex Swift
Ymatebydd/Ymatebwyr: Dan Bristow
Max Caller

Alex Swift (Cyfwelydd):

Croseo, welcome. Yn ymuno â mi mae Dan Bristow o Ganolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Dyma'r podlediad cyfnewid. Diolch am ymuno â ni heddiw, Dan.

Dan Bristow:

Diolch yn fawr iawn am y gwahoddiad i mi.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Fel y dywedais, rydych yn dod o Ganolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Allwch chi esbonio ychydig mwy am bwy ydych chi a beth rydych chi'n ei wneud?

Dan Bristow:

Felly, mae Ganolfan Polisi Cyhoeddus Cymru yn ganolfan ymchwil ym Mhrifysgol Caerdydd, ac rydym yn bodoli i gefnogi'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn y sector cyhoeddus yng Nghymru i gael mynediad, deall a defnyddio'r dystiolaeth orau sydd ar gael ar gyfer y materion y maent yn mynd i'r afael â hwy. Rydym wedi bod yn gwneud y gwaith hwnnw ers tua deng mlynedd.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Rhywbeth y gwnaethoch chi siarad amdano yn ein digwyddiad ar lywodraethu da a rheolaeth ariannol, yw llunio polisiau â meddwl gweithredol. Beth yn eich meddwl chi sy'n cael ei olygu wrth lunio polisiau sy'n meddwl am weithredu? A pham yn eich barn chi mae'n aml yn anodd gweithredu polisi ar lefel genedlaethol neu leol?

Dan Bristow:

Felly, daeth yr ymadrodd llunio polisi meddwl ar weithredu allan o ddarn o waith a wnaethom ychydig flynyddoedd yn ôl nawr. Rydym wedi partneru â sefydliad arall

o'r enw Centre for Evidence and Impact. A'r gwaith a wnaethom, wel, fe ddechreuodd o le o fod â diddordeb yn y rheswm pam mae polisïau yn aml yn methu. A beth allwn ni ei ddweud am yr hyn sy'n ei wneud ar gyfer gweithredu'n effeithiol? A sut ydych chi'n ei wneud? Ac fe wnaethon ni gynnal adolygiad o lenyddiaeth academaidd ac anacademaidd a llunio fframwaith, ar gyfer meddwl am lunio a gweithredu polisïau, a alwn ni'n llunio polisïau sy'n meddwl am weithredu.

Y rheswm y gwnaethom hynny yw oherwydd ein bod yn credu bod y dull o ddatblygu a dylunio polisi, yn ogystal â'r dull o geisio cyflwyno polisi a gweld ei gyflawni ar lawr gwlad. Y peth sy'n ei gwneud hi'n anodd gweithredu polisïau yw, yn aml, yn enwedig y polisïau mwy uchelgeisiol, mai'r hyn maen nhw'n ceisio ei wneud yw effeithio ar newid mewn system eithaf cymhleth. Felly, mae gennych chi actorion gwahanol ar wahanol lefelau gyda chymhellion a chredoau gwahanol, a gwerthoedd. Ac, ar gyfer llywodraeth genedlaethol sy'n ceisio effeithio ar newid, mae angen i chi rywsut mobileiddio'r set honno o actorion. Ac mae hynny'n dasg anodd i'w gwneud. Ac nid oes gan unrhyw un person neu sefydliad, llywodraethu cenedlaethol na llywodraethau lleol yn cynnwys, yr holl bwerau. Rydych chi'n gwybod, nid ydyn nhw'n sefydliadau omnipotent a all wneud i bethau ddigwydd. Maen nhw'n dibynnu ar bobl eraill, yn barod ac yn gallu cydweithio â nhw ar yr ymdrech honno.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Mae'r mater o weithredu yn ddiddorol, rwy'n credu, oherwydd gallwch siarad am bwysigrwydd polisi sydd angen ei weithredu. Ond, mewn achosion lle mae gennych ddarnau o ddeddfwriaeth sydd efallai'n fwy amwys yn fwriadol ac yn gweithio mwy i ysbrydoli gweithredu. Er enghraifft, mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn enghraifft o hyn. Pwynt Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yw ei bod yn agored i'w dehongli er mwyn caniatáu i bobl ei weithredu mewn ffordd y maent yn ei gweld yn dda yn hytrach na ffordd sy'n rhagnodol. Felly, a ydych chi'n credu bod rôl o ran amwysedd wrth lunio polisïau heb o reidrwydd ystyried gweithredu polisi mewn ffordd neu fframwaith penodol?

Dan Bristow:

Ie. Rwy'n credu bod yna. Ac rwy'n credu, wrth wraidd y fframwaith yr ydym wedi'i ddatblygu yw'r syniad hwn mai'r hyn sy'n pennu llwyddiant neu fel arall ymdrech i ddylunio ac yna gweithredu polisi yw'r rhyngweithio rhwng y polisi ei hun, felly cynnwys a rhesymeg y polisi, a'r cyd-destun presennol rydych chi'n ceisio dylanwadu arno, felly y cymdeithasol, economaidd, gwleidyddol, cyd-destun sefydliadol. Felly, y rhyngweithio rhwng y ddau beth hynny yw'r hyn sy'n penderfynu a yw eich polisi yn mynd i lwyddo neu fethu ai peidio. A'r hyn rydych chi'n ei gyffwrdd yno, wrth siarad am amwysedd yw eich bod chi eisïau gadael

amwys mewn rhai achosion beth yw bod y polisi, neu efallai rhai o'r mecanweithiau cyflawni rydych chi'n edrych i'w defnyddio wrth geisio gwneud i'r polisi ddigwydd. Felly, efallai y bydd cynnwys y polisi yn amwys oherwydd eich bod am i actorion lleol allu gwneud penderfyniadau yn lleol sy'n ymateb i anghenion cymunedol lleol neu sydd efallai'n cael eu cyd-greu â chymunedau fel llesiant cenedlaethau'r dyfodol yn dychmygu.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Felly, gan symud ymlaen, pam yn eich barn chi y mae polisiâu yn methu, a pha mor bwysig yw hi i swyddogion ennill ymddiriedaeth y cyhoedd wrth gynnig neu weithredu polisi?

Dan Bristow:

Fel roeddwn i newydd ddweud, rwy'n credu bod dwy ffordd o feddwl am fethiant polisi. Mae un yn ymwneud ag amwysedd. Felly efallai rhywfaint o amwysedd ynghylch yr hyn y mae'r polisi yn ceisio ei gyflawni neu pam neu sut y bydd yn cyflawni hynny, ac roeddem yn siarad ychydig am amwysedd yno. Y llall yw camarwain. Felly, aliniad neu gamliniad polisi â'r cyd-destun gweithredu. Felly pa mor bell mae'r polisi yn rhyngweithio, math o weithredu yn unol â'r fframweithiau polisi presennol ac yn unol â nhw? A yw'r bobl rydych chi am weithredu mewn ffordd benodol yn cytuno â'r hyn rydych chi'n ceisio'i wneud? Ydyn nhw'n deall beth rydych chi'n ceisio'i wneud? Yr holl bethau hyn. Felly dyna beth rydyn ni'n ei olygu wrth siarad am gamlinio.

Felly gall y methiannau polisi hynny ddod o'r naill faes neu'r llall. Mae rôl ymddiriedaeth yn hynny yn ddi-ddorol iawn oherwydd rwy'n credu bod yna ychydig o wahanol bethau'n digwydd yno. Weithiau, beth sy'n digwydd yw bod yna ragfarn optimistiaeth gan lunwyr polisi. Maen nhw wir eisiau i'r peth yma ddigwydd, ac maen nhw wir eisiau gweld y newid yn cael ei gysylltu. Yr hyn a all ddigwydd yn y gofod hwnnw yw y gallai fod pobl a rhanddeiliaid yn dweud, wel, y risg gyda'r hyn rydych chi'n ceisio ei wneud yma yw nad oes gennym ddigon o arian i wneud yr hyn rydych chi'n ceisio'i wneud. Mae pobl eisoes yn cael eu gorlethu yn ceisio cyflawni pethau eraill, ac nid ydych chi'n siarad am yr hyn nad ydyn nhw'n mynd i'w wneud. Os oes gennych wleidyddion yn sefyll i fyny ac yn dweud, 'Rydyn ni'n mynd i newid y byd yn y ffordd benodol hon' ond peidiwch â dilyn ymlaen wrth feddwl am y gweithredu a sicrhau'r math o fecanweithiau gweithredu i'w wneud yn llwyddiannus. Dros amser, rydych chi'n dechrau gweld nad oes gan y cyhoedd ymddiriedaeth gynyddol mewn gwleidyddion, ac rydych chi'n gweld bod tystiolaeth o ddadansoddiad mewn ymddiriedaeth sydd wedi bod yn cronni ers tro bellach. Rydych chi'n gwybod, nid yw'r cyhoedd yn ymddiried yn fawr mewn gwleidyddion.

***

Alex Swift (Cyfwelydd):

Allwch chi gyflwyno'ch hun a'ch rôl, os gwelwch yn dda?

Max Caller:

Max Caller ydw i. Ar hyn o bryd fi yw'r prif gomisiynydd ymyrraeth gwerth gorau yng Nghyngor Dinas Birmingham. Rwyf wedi treulio'r pum mlynedd ar hugain diwethaf yn ymwneud ag arolygiadau ac ymyriadau, o dan y ddeddfwriaeth gwerth gorau, yn Lloegr yn bennaf, ond ychydig yng Nghymru.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Fe wnaethoch chi grybwyll y gwerth gorau fel pwnc. A allech chi fanylu mwy ar sut rydych chi'n diffinio'r gwerth gorau a sut rydyn ni'n mesur hynny?

Max Caller:

Wel, cyflwynwyd y gwerth gorau gan lywodraeth gyntaf Blair fel gwrthwenwyn i dendro cystadleuol gorfodol. Ac mae'n dweud yn effeithiol y dylai awdurdodau lleol ymdrechu'n barhaus i wella economi ac effeithiolrwydd eu gwasanaethau. Nid yw hynny'n golygu dweud na all cynghorau fyth fethu, ond pan fydd pethau'n mynd o chwith, mae cynghorau'n cydnabod eu bod wedi methu a gwella. Felly, y broses o welliant parhaus sy'n hanfodol yn y cysyniad gwerth gorau. A sut mae cynghorau ac awdurdodau lleol yn nodi pryd maen nhw'n methu ac yn gwybod sut i wella. Felly, rwy'n credu ei bod yn bwysig iawn, yn gyntaf oll, cael adrodd yn onest am eich cynnydd yn erbyn eich nodau a'ch amcanion, edrych ar arfer gorau o leoedd eraill, a chymharu eich hun yn barhaus yn erbyn eich cymdogion agos i weld sut maen nhw'n gwneud. Ond mae'n ymgyrch i beidio byth â gorffwys ar eich rhwyfau cyfreithiol, bob amser i feddwl sut y gellir gwella pethau naill ai o ran canlyniadau neu mewn termau gwerth am arian i sicrhau bod y dinesydd yn cael y fargen orau bosibl.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Fe wnaethoch chi sôn am werth adrodd, yno. Ai dyma lle mae gan archwiliad rôl bwysig i'w chwarae? Oherwydd bod hyn yr un mor ymwneud â mater o ymddiriedaeth y cyhoedd ag y mae, ynglŷn â chyllid. Pa effaith y gall methu cyngor yn ei reolaeth ariannol a'i lywodraethu ei chael ar ymddiriedaeth y cyhoedd? A pha rôl ydych chi'n meddwl sydd gan archwilwyr yn y gofod hwnnw?

Max Caller:

Rwy'n credu bod gan archwilwyr rôl hanfodol wrth warantu bod yr adrodd y mae cyngor yn ei roi i'r cyhoedd yn onest, yn deg, ac yn adlewyrchu'n iawn yr hyn sydd wedi bod yn digwydd. Ac mae'n bwysig bod cynghorau, ar lefel aelodau a swyddogion, eisiau gallu gwneud hynny, a gallant gael cymorth eu harchwilwyr i herio arfer gwael a gwella eu prosesau.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Gan symud ymlaen o hynny, pa enghreifftiau o arfer da, yn wahanol i arfer gwael efallai, a allwch chi nodi a all helpu i ddarlunio'r mater hwn i'r gwrandäwr?

Max Caller:

Felly, mewn gwirionedd, credaf eich bod yn dysgu mwy o fethiant nag yr ydych yn ei ddysgu o arfer da oherwydd bod arfer da yn gweithio yng ngofod yr awdurdod penodol hwnnw. Arfer Da yw lle rydych chi'n cymryd rhai egwyddorion sylfaenol, ond rydych chi'n cydnabod eich bod chi'n eu newid i weddu i'r boblogaeth rydych chi'n ei gwasanaethu. Ac felly weithiau mae pobl yn mynd i ymweld ag awdurdodau sy'n gwneud pethau da, a dydyn nhw ddim yn mynd yn ôl at yr egwyddorion sylfaenol ac yn dweud, 'Sut ddaeth hyn?'. Dyna'r peth pwysig, rwy'n credu, bod angen i chi ddysgu o'r broses honno. Felly, rwy'n gweld arfer da mewn mannau lle mae pobl yn deall eu cymunedau'n dda iawn. Maen nhw'n dechrau gyda dealltwriaeth sylfaenol o'r hyn maen nhw'n ceisio'i wasanaethu, ac yna maen nhw'n edrych ar y canlyniadau a sut mae hynny'n diwallu anghenion eu cymuned. Dyna lle rydych chi'n dechrau.

Alex Swift (Cyfwelydd):

Ac mewn ymateb i arfer gwael, lle rydym yn nodi enghreifftiau o reolaeth ariannol wael a llywodraethu gwael, beth yw'r broses y gall cyngor nodi hynny a symud yn ôl i ofod lle maent yn ennill ymddiriedaeth y cyhoedd yn ôl ac ennill ymdeimlad o sicrwydd a sefydlogrwydd yn ôl yn eu rheolaeth ariannol?

Max Caller:

Felly, y peth pwysicaf, rwy'n credu, yw sefydlu meini prawf llwyddiant ymlaen llaw fel rhan o ddylunio beth bynnag rydych chi'n ceisio'i newid neu ei wneud ac ymrwymo i adolygiad ôl-weithredu priodol a dysgu gwersi o hynny. Mae'n anghyffredin iawn eich bod chi'n cael pethau yn yr union ffordd roeddech chi'n meddwl eu bod nhw'n mynd i weithio allan. Ond sut rydych chi'n dysgu'r gwersi yw sut rydych chi'n osgoi ymarfer drwg. A dyma'r gallu i fod yn hollol onest gyda chi'ch hun a gyda'ch cyhoedd am yr hyn sydd wedi digwydd mewn gwirionedd.

***

Alex Swift (Cyfwelydd):

Felly, gwnaethom gyffwrdd â rôl gadarnhaol amwysedd wrth lunio polisi. Fodd bynnag, yn eich adroddiadau, rydych hefyd yn tynnu sylw at rôl amwysedd neu gamliniad â chyd-destun polisi wrth achosi i bolisïau fethu. Allwch chi esbonio ychydig mwy am hyn, os gwelwch yn dda?

Dan Bristow:

Wel, er enghraifft, rydym yn siarad am wahanol ddimensiynau amwysedd. Amwysedd ynghylch y broblem neu'r angen bod polisi yn ceisio mynd i'r afael ag ef, amwysedd ynghylch y nodau neu'r newid a fwriadwyd, neu amwysedd ynghylch y strategaethau neu'r cyfrifoldebau. Felly, rydyn ni'n siarad am pam, beth a sut. Un enghraifft o'n gwaith ein hunain, wyddoch chi, gwnaethom ychydig o waith gyda Llywodraeth Cymru yn edrych ar ddigartrefedd ieuenctid ac atal digartrefedd ymhlith pobl ifanc. Ac oddi ar gefn hynny, neu wedi'i lywio'n rhannol gan ein gwaith, buddsoddodd Llywodraeth Cymru mewn gweithwyr ieuenctid a rhoddodd grant i weithwyr ieuenctid i gefnogi gwaith ieuenctid a ddyluniwyd i fynd i'r afael â digartrefedd neu weithredu fel mesur ataliol i fynd i'r afael â digartrefedd. Ond un o'r pethau a ddeilliodd o hynny oedd nad oedd rhai pobl yn glir pam fod gweithwyr ieuenctid wedi cael y cyllid hwn, ac mewn rhai achosion, trodd at gydweithwyr digartrefedd a dweud, 'Efallai eich bod am gael yr arian hwn oherwydd eich bod yn gweithio ar ddigartrefedd ac rwy'n gweithio ar waith ieuenctid'.

Ac yna o ran camlinio, enghraifft o gamlinio mewn gwirionedd o dan lywodraeth flaenorol y DU oedd lle dewisodd llywodraeth y DU fuddsoddi mewn datblygu economaidd, cael ei harwain gan awdurdodau lleol a dewis yn fwriadol i beidio â chynnwys llywodraeth Cymru yn y broses honno. A beth arweiniodd hynny at Lywodraeth Cymru yn mynd ar drywydd polisïau datblygu economaidd ochr yn ochr, ond nid mewn cydweithrediad ag ymdrechion llywodraeth y DU i gefnogi llywodraeth leol i wneud yr un peth. A bod y camlinio hwnnw'n creu heriau a phroblemau a risgiau o ddyblygu a dryswch. Felly, gall camlinio droi naill ai'n anfwriadol neu'n fwriadol hefyd, ac mae hynny'n benderfyniad gwleidyddol yno a gymerodd llywodraeth y DU ar y pryd, a arweiniodd at gamlinio.

Alex Swift (Cyfwelydd):

A allwch chi fanylu mwy am y dulliau cymorth y gallwn eu defnyddio i weithredu polisïau'n effeithiol?

Dan Bristow:

Un o'r pethau cyntaf y credwn ei bod yn bwysig gwneud wrth geisio meddwl trwy weithredu diffygiol yw gwneud rhywfaint o waith sy'n eich helpu i ddeall graddau'r amwysedd a'r camliniad sydd gennych yn eich amgylchiadau penodol. Ac mae dau ddull neu elfen yr ydym wedi'u nodi y gallwch eu defnyddio i wneud hyn. Felly, un yw dadansoddi problem a chyd-destun, ac yna'r llall yw ymgysylltu â rhanddeiliaid. Felly, ochr yn ochr â dadansoddi problemau a chyd-destun, mae ymgysylltu â rhanddeiliaid yn ffordd effeithiol iawn o geisio cael darlun o'r potensial ar gyfer camlinio amwysedd. A yw pobl yn deall y polisi?

Ydyn nhw'n deall beth fyddai eu rôl mewn perthynas â'r polisi? A ydyn nhw'n gweld unrhyw heriau sy'n cael eu codi gan yr ateb a gynigir yn y ffordd y gallai'r ateb hwnnw ryngweithio â gwasanaethau presennol neu bolisiau presennol? Felly, mae peth o'r wybodaeth honno y gallwch ei chael o siarad â phobl o fewn y system yn hanfodol i adeiladu eich darlun o amwysedd a chamalinio, ac mae ymgysylltu â rhanddeiliaid yn ffordd allweddol o wneud hynny. Ond rwy'n credu bod ymgysylltu â rhanddeiliaid yn aml yn cael ei gamddeall neu ei gamddefnyddio. Felly, wyddoch chi, un o'r pethau rydych chi'n ei glywed weithiau wrth siarad â'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yw, er ein bod ni'n cyflwyno'r syniad hwn pan wnaethom ymgynghori arno, nid ydym yn siŵr iawn sut i'w ddefnyddio.

Rwy'n credu y gall y fframwaith hwn eich helpu i feddwl am yn union beth rydych chi'n ceisio ei ofyn i bobl a gyda phwy mae angen i chi siarad â nhw, a pham ydych chi'n siarad â nhw? Beth ydych chi am ei gael o'r sgysiau hynny? Byddwch yn canolbwyntio mwy ar eich ymdrechion i ymgysylltu â rhanddeiliaid. Pa mor agored neu gaeedig ydych chi mewn gwirionedd o ran - a ydych chi am iddyn nhw gynnig unrhyw atebion a'r holl atebion, neu a oes gennych chi ddi-ddordeb mawr ynddo, wyddoch chi, a ydyn nhw'n meddwl bod y syniad rydych chi wedi meddwl amdano yn un da? A bod yn onest gyda phobl, ac mae hynny'n dod yn ôl i'r pwynt ynglŷn ag ymddiriedaeth.

Felly mae'r ddwy elfen hynny, dadansoddi cyd-destun problemau ac ymgysylltu â rhanddeiliaid yn allweddol iawn i'ch helpu i greu'r darlun hwn o aliniad. Ac yna yn olaf, ac mewn rhai ffyrdd, yn bwysicaf oll, sut ydych chi'n gwybod eich bod chi'n cael yr effaith rydych chi am ei chael? Sut ydych chi'n gwybod bod y polisi rydych chi'n ei gyflwyno yn cyflawni'r canlyniadau rydych chi'n edrych i'w cyflawni. Beth yw eich fframwaith monitro a gwerthuso? Beth yw eich dull o ddysgu ac yn y blaen?

A gallwch ddechrau gweld pa mor fwyaf amwys yw polisi, y mwyaf o gamlinio sydd yna. Mae angen i chi ddefnyddio'r gwahanol elfennau hyn mewn gwahanol ffyrdd, yna gall eich fframwaith monitro a gwerthuso wirio'n glir iawn a yw rhywun yn gwneud y pethau hynny. Ydych chi'n gweld ymddygiadau yn ymddangos yn y ffordd rydych chi eisiau? Os ydych chi'n ceisio gwneud rhywbeth newydd sy'n ei gwneud yn ofynnol i bobl ymddwyn mewn ffordd hollol wahanol, yna efallai mai'r

hyn rydych chi am ei wneud yw rhoi mecanweithiau sy'n cefnogi dysgu a myfyrio ac ymarfer myfyriol a dolenni adborth, fel eich bod chi'n deall y ffyrdd y mae'n methu, oherwydd bydd yn methu. Rydych chi'n ceisio gwneud rhywbeth cymhleth a blêr. Felly sut mae'r methiant hwnnw'n ymddangos, a beth ydych chi'n ei wneud am hynny?

Alex Swift (Cyfwelydd):

I roi diwedd ar gwestiwn penagored yn fwriadol, beth yw un peth yr hoffech ei weld yn newid yn strwythurau neu arferion y llywodraeth yng Nghymru?

Dan Bristow:

ie. Mae hynny'n biggie. Mae gen i restr siopa.

Rwy'n credu y byddaf yn dewis dau beth. Rwy'n credu hynny, a byddwn i'n dweud hynny, onid ydw i? Oherwydd ein bod wedi treulio llawer o amser yn datblygu'r fframwaith hwn. Ond byddwn i'n awyddus i bobl ddechrau defnyddio naill ai'r fframwaith rydyn ni wedi'i ddatblygu neu fframweithiau eraill, oherwydd bod eraill ar gael, i gael sgysiau mwy soffistigedig am weithredu yn gynnar yn y broses o ddatblygu polisi. Rwy'n credu, dros y degawd neu fwy, fy mod i wedi bod yn gweithio yng Nghymru, trap cyffredin y mae pobl yn syrthio i mewn iddo ac i fod yn deg, nid yw hyn yn unigryw i Gymru.

Trap cyffredin y mae pobl yn syrthio i mewn iddo yw peidio â meddwl drwyddo mewn ychydig o fanylder pwy sy'n mynd i wneud beth a sut ydych chi'n mynd i sicrhau bod ganddyn nhw'r amser, y headspace, y set sgiliau, yr adnoddau sydd eu hangen arnyn nhw i allu cyflawni'r peth rydych chi'n gobeithio ei gyflawni? Yn rhy aml, mae polisiâu'n gostwng, oherwydd nid yw'r gwaith hwnnw wedi'i wneud. Felly, ymdrech i ddod â meddwl ar y gweithredu i'r broses bolisi yn gynnar iawn fyddai fy un cyntaf. Ac mae'r ail un yn un oed i'r rhai sydd wedi bod yn rhoi sylw i bolisi ac arfer Cymru ers tro, ond mae'r dirwedd ranbarthol mor anniben. A dwi'n meddwl bod neb i'w weld eisiau amgyffred y danadl o geisio rhesymoli hynny.

Pe bawn i'n gallu chwifio tywod hud a mynd i'r afael ag un peth yng Nghymru o ran llywodraethu neu'r strwythurau llywodraethu a'r arferion yng Nghymru, ein bod ni'n datrys hynny. Cael rhesymoli o'r strwythurau rhanbarthol.